

Discurs de Jaume Amat i Reyeró amb motiu del trentè aniversari de la Sindicatura de Comptes de Catalunya

Palau del Parlament, 2 de juny de 2014

Avui hem volgut que aquest acte, de commemoració dels trenta anys de l'aprovació de la Llei de la Sindicatura de Comptes, serveixi per aturar-nos i reflexionar sobre certs aspectes que ens puguin ajudar a entendre la nostra institució i el camí a seguir en els propers anys.

Abans que res, crec que cal reconèixer la tasca realitzada pels protagonistes, per totes i cada una de les persones que han passat per la nostra casa. Els cinc síndics majors: Joan-Josep Perulles, Ferran Termes, Marià Nicolas, Joan Colom i jo mateix; més els quatre síndics que han cobert el lloc en funcions: Xavier Vela, Manuel Cardena, Montserrat de Vehí i Jordi Pons. Vint-i-set síndics en total que amb la necessària col·laboració dels set secretaris generals, han format els diferents plens de la Sindicatura de Comptes, des de la seva primera reunió ara fa 30 anys.

Els plens són els que han aprovat els 704 informes que han sortit de la Sindicatura, malgrat això, el treball ha estat possible gràcies a la dedicació de totes i cada una de les persones que han passat per la Sindicatura. Des de la vintena escassa de funcionaris dels inicis fins al centenar de l'actualitat, tots ells professionals qualificats que han treballat per crear una manera de fer, per definir un sistema de treball que és l'auditoria pública.

El treball de tots s'ha vist plasmat en més de 12.000 observacions i 3.000 recomanacions contingudes en els informes. Cal dir però que els informes no deixen de ser la punta de l'iceberg, ja que cada publicació ve suportada per milers de papiers de treball, on els auditors, ajudants, tècnics, lletrats i la resta del personal han abocat moltes hores d'anàlisi i comprovació que donen sentit i justifiquen totes i cada una de les conclusions.

El 1979, el primer Estatut d'autonomia ja dotava Catalunya d'un òrgan de control extern dels comptes, de la gestió i de l'activitat econòmica del sector públic català. El 1984, la Llei 6/1984 creava la institució, que més tard restaria consolidada amb l'Estatut del 2006 i l'actual Llei 18/2010. El marc legal ens donava els instruments per exercir les competències assignades, però al inici, com tot, calia sortir i guanyar-nos el prestigi i la legitimitat, bàsic en el negoci de l'auditoria, tant privada com pública.

Per desenvolupar les seves funcions, la Sindicatura de Comptes s'ha recolzat en els pilars següents:

- El marc normatiu
- Uns recursos propis qualificats i amb formació continuada
- Qualitat, independència i confiança
- Procediments de treball reglats
- Publicitat i transparència
- Conclusions i recomanacions aplicables
- Coordinació amb altres òrgans
- Un esperit més de millora i col·laboració que de denúncia o sanció.

Si ens preguntem què ha fet la Sindicatura de Comptes, des del 1984, podríem respondre dient: ser-hi quan calia estar, on ser-hi vol dir:

- Cobrir l'espai necessari en qualsevol règim democràtic entre el poder legislatiu que aprova les normes i distribueix els fons públics mitjançant el pressupost i el Govern que executa i gestiona els recursos que ha rebut.
- Exercir el control de tota activitat desenvolupada pels governs; analitzar-la, exposar-la i qualificar-la davant dels representats de la ciutadania, oferint prou confiança amb un clima de control present i necessari.
- Tancar, amb la funció de control que exerceix la Sindicatura i altres institucions semblants, el triangle que han de formar el Parlament, els governs i els òrgans de control.

Aquesta és una resposta per aquells que darrerament han determinat que no cal tenir òrgans de control extern, fora de l'òrgan central de l'Estat. Ells no han entès quina ha estat i quina és la nostra missió, o pitjor, han decidit pressionar per acabar amb institucions com la nostra, amb el trist argument de retallar despeses.

Han passat per la Sindicatura diferents síndics, amb criteris i opinions divergents, però el treball i les conclusions, sempre aprovades dins de l'òrgan col·legiat, han permès que s'hagi anat formant un criteri, fins a crear un cos doctrinal, ja propietat de tot el Ple. La majoria per sobre de les individualitats és i ha estat una de les garanties de la independència de l'òrgan.

Per respondre a la pregunta que és el fil conductor de les meves paraules, què ha fet la Sindicatura de Comptes en aquests trenta anys, destacaria:

- ✓ *Avançar-nos a la norma, influint en la mateixa*

Respecte als partits polítics i els seu control, la Sindicatura va començar a auditar els processos electorals aprofitant la competència general sobre control de subvencions, i posteriorment, la competència per fiscalitzar les comptabilitats electorals va quedar inclosa en la llei. Arran de l'acord de tots els grups parlamentaris sobre la transparència i l'autolimitació de despeses electorals, la Sindicatura va rebre l'encàrrec de fiscalitzar les despeses electorals, que després també va quedar recollit en la llei. Abans de tenir competències per a fiscalitzar les fundacions vinculades als

partits, la Sindicatura ja va fiscalitzar les subvencions rebudes. Aquestes competències són concurrents amb el Tribunal de Comptes.

La llei catalana de cambres de comerç ens va atorgar la competència per fiscalitzar els recurs cameral i això va quedar reflectit en la nostra llei, si bé ara aquest fons ha desaparegut.

Abans de regular la congelació de subvencions per aquells òrgans del sector públic local que no retin comptes, que ara està en la llei de la Sindicatura, ja s'utilitzava aquest recurs en els decrets del PUOSC.

✓ *Millorar el Compte general de la Generalitat*

L'informe de fiscalització del Compte General de la Generalitat és nuclear en el Programa anual d'activitats de la Sindicatura de Comptes.

Any a any, la Sindicatura ha anat millorant el seu contingut i presentació, proposant a la Intervenció general de la Generalitat aquelles modificacions que s'han considerat necessàries. Sovint a partir d'aquest treball conjunt hem anat millorant el Compte. Resta, però, encara un punt molt important, que continuem reclamant, i és el de disposar d'un sol Compte general consolidat de tot el subsector autonòmic amb el mateix perímetre que la llei de pressupostos.

Respecte als informes de fiscalització financera, la Sindicatura ha treballat per definir i aplicar correctament plans i normes comptables. Hem col·laborat per construir solucions a mida segons les dimensions, entorn i naturalesa jurídica de les entitats analitzades. També hem valorat les àrees de risc, identificant aquelles més sensibles. Millorant els ingressos per recuperació de deutes o per exigir el cobrament de taxes pendents o per gestionar millor el compte de tresoreria. També identificant moltes anotacions comptables duplicades.

✓ *Pel que fa a l'organització i a la legalitat*

La Sindicatura ha proposat sovint adequacions en la naturalesa jurídica de moltes entitats, redimensionant les plantilles i replantejant processos de treball. Del treball conjunt amb els responsables del control intern han sorgit moltes iniciatives de millora. En la majoria dels nostres informes de fiscalització hem aportat propostes en àrees de risc clau com són els contractes, les subvencions i el personal. Algunes d'aquestes millores han implicat la modificació del marc normatiu vigent.

✓ *Pel que fa a la gestió*

S'ha realitzat un treball constant en les propostes d'implantació i utilització de programes pressupostaris i previsions certes de resultats, indicadors i posada en funcionament de comptabilitat de costos. Tots aquests elements són necessaris perquè posteriorment es puguin realitzar auditories operatives que permetin conèixer el resultat de la gestió a partir d'allò que inicialment s'havia previst. La manca

d'utilització d'eines de planificació ha esta una de les observacions reiterades de la Sindicatura; en alguns casos hem pogut copsar millores importants, en d'altres encara manca molt per recórrer.

✓ *Respecte al retiment de comptes i dels contractes*

El concepte anglosaxó *accountability*, es a dir l'obligació de retre comptes, és una de les nostres funcions principals. Mitjançant pressió i oferint mitjans i si convé amenaçant amb sancions, hem millorat molt aquests aspectes. L'objectiu sempre ha estat que tots els comptedonants compleixin amb la seva obligació. En aquest sentit la Sindicatura és l'instrument per tal que els comptes públics es puguin presentar en forma i termini perquè els ciutadans disposin de tota la informació. Passar d'entendre aquesta acció de retre comptes com una obligació legal a donar valor a la informació que contenen els comptes per ser utilitzats per la ciutadania, és parlar de transparència, és avançar cap a una societat oberta. En aquest àmbit ha estat un gran avenç la desaparició del suport paper i els esforços per formar als responsables locals.

✓ *Donar resposta als encàrrecs del Parlament*

La Sindicatura no ha deixat de ser mai un instrument vinculat al Parlament de Catalunya, i per tant hem donat resposta a totes les consultats que ens han estat elevades i fiscalitzat aquelles institucions o operacions que el Parlament ens ha requerit. La periòdica participació en la Comissió parlamentaria de la Sindicatura ha estat i és part de la nostra feina, explicar els informes aprovats i atendre les consultes dels diputats és com normalment es tanquen els informes encarregats o planificats.

✓ *La revisió de les recomanacions de la Sindicatura*

Part important de l'eficàcia de les conclusions en els treballs de fiscalització passa per revisar quin ha estat el nivell d'implantació de les recomanacions fetes. Aquesta acció bàsica la fem sempre en entitats que periòdicament són auditades.

✓ *La nostra influència en el dia a dia de les entitats*

No som consultors, però no hem deixat mai d'exposar criteris i procediments i de proposar solucions. Això és possible perquè els tècnics de la Sindicatura han treballat dins de les entitats, en col·laboració amb els responsables de cada organització per buscar la solució més adient.

✓ *La coordinació*

La coordinació amb els altres òrgans de control extern (OCEX) de la resta de l'Estat i amb el Tribunal de Comptes ha estat una constant, tant en trobades formals com en treballs més informals. La Sindicatura també ha tingut una presència destacada en l'àmbit internacional, a través d'EURORAI. No podem deixar de banda altres àmbits de col·laboració: amb els col·legis professionals, com el de censors jurats de

comptes, el d'economistes, el de secretaris i tesorers locals o els col·legis d'advocats. Així mateix, la Sindicatura treballa coordinadament amb l'Oficina Antifrau de Catalunya en virtut d'un conveni de col·laboració que ambdues institucions van signar.

✓ *Identificar els indicis de conductes il·lícites*

Tot i que la missió principal de la Sindicatura no ha estat perseguir les accions fraudulentament en l'Administració, quan en el decurs del treball de fiscalització s'han identificat indicis de conductes il·lícites, la Sindicatura ha assenyalat aquest fet fent-ho arribar a les instàncies pertinents.

✓ *L'activitat jurisdiccional pel que fa a la responsabilitat comptable*

Des del moment, molt inicial, en què el Tribunal Constitucional va anul·lar la competència de la Sindicatura en matèria d'enjudiciament de la responsabilitat comptable, la Sindicatura no ha deixat de col·laborar i participar en les instruccions dels processos vinculats a Catalunya. Aquesta acció, on hi hem abocat molt recursos, permet que els possibles implicats en les instruccions puguin ser atesos des d'un lloc més proper i amb lletrats que coneixen millor la situació plantejada, sense rebaixar el nivell de professionalitat i exigència.

La feina feta per la Sindicatura en els seus 30 anys d'existència es pot resumir així:

- La garantia que tots els informes fets i aprovats estan suportats en proves realitzades sota procediments taxats.
- La garantia que tot els papers de treball, els informes i el mateix programa anual està a la disposició de qui ho demani.
- La garantia que tots els informes han estat realitzats per professionals qualificats, funcionaris de la Sindicatura.
- La garantia del sistema col·legiat del Ple, on els informes s'aproven per majoria.

Per seguir millorant, la Sindicatura ha de caminar pel mateix camí encetat ara ja fa trenta anys, per arribar a les fites que ens hem proposat:

- Reforçar els recursos propis per abastar més perímetre de control.
- Anar cap a l'auditoria de gestió, sense abandonar la financera i de compliment.
- Treballar amb sistemes suportats en informació compartida i suport digital.
- Garantir la qualitat de la informació econòmica en el nou entorn de la transparència.
- Reforçar la lluita per a la regeneració democràtica, ajudant a identificar conductes irregulars i estructures properes al frau o la corrupció.
- Garantir la transparència, la claredat i la puntualitat en el retiment de comptes.

- Participar en nous processos per a l'Administració pública, dins dels objectius de simplificació i racionalització.

En els darrers anys, la Sindicatura de Comptes, igual que totes les institucions públiques i privades del país, ha viscut una situació nova, marcada per una reducció dels pressupostos que en lloc d'anar creixent cada any, han anat minvant. Aquesta reducció pressupostària va en paral·lel a un augment del deute, en part degut a la pressió de les despeses financeres, fruit d'excessos anteriors. Ara tots estem obligats, i molt especialment les institucions de control, a modificar criteris i a adaptar-nos a un nou escenari on cada euro públic és molt més car d'aconseguir.

Per acabar, vull destacar que el bagatge d'aquests trenta anys ha deixat una empremta, una petjada, que es pot identificar. Però el més important per a nosaltres no és tant el que hem fet, sinó que el que hem fet ens serveixi per entendre cap a on anem. Crec que el camí està ben traçat, gràcies a tots els que heu intervingut des d'aquell llunyà 1984, però encara resta molt per caminar, i crec que la única manera de seguir endavant és, de tant en tant, aturar-nos i analitzar el que hem fet per poder dissenyar què hem de fer de cara al futur.

Moltes gràcies per la seva atenció.

Jaume Amat i Reyero és síndic major de la Sindicatura de Comptes de Catalunya i membre del Ple de la institució des de l'any 2007.